

یادداشت
«سیدضیاءالدین خر مشاهی»

حمایت از کارگران بدون حمایت از کارفرمایان عملیاتی نیست

آنچه امروز به‌عنوان دغدغه مشترک کارفرما و کارگر در مورد حقوق و دستمزد مطرح است، زاییده معایب ساختاری اقتصاد کشور از قبیل تورم است که با یک تنش بیرونی و فشار تحریمی، به‌خصوص برای کارگران به مرز بحران رسیده است. در شرایط کنونی دستمزد پرداختی از سوی کارفرما به هیچ‌وجه تکافوی حداقل نیازهای کارگر را نمی‌دهد و از سوی، کارفرما نیز به لحاظ افزایش غیرمتربقه هزینه‌ها، امکان پرداخت بیشتر را ندارد. برای دستیابی به یک راه‌حل منطقی و مدیریت کردن آنچه در حال وقوع است در درجه نخست باید پذیرفت که کشور دچار مشکل جدی و بحران اقتصادی است، زیرا برخی مدیران ارشد کشور هنوز از اقرار به این وضعیت امتناع ورزیده و تلاش می‌کنند موضوع را نادیده بگیرند. اگر به این ادبیات مشترک برسیم که تمامی احاد کشور در مسئله تورم هم اکنون دست در گریبان معضلی غیرقابل تحمل هستند، به این قاعده رهنمون می‌شویم که شرایط ویژه تصمیم‌های ویژه را می‌طلبد. موقعیت بحرانی مقتضای تصمیم‌های مناسب است و امروز تنها راه حفظ بنگاه‌ها و کارفرمایان از یک‌سو و کارگران و خانواده‌های آن‌ها از سوی دیگر، اتخاذ یک تصمیم جدی و فوری برای کاستن هزینه‌های بنگاه‌هاست و آن چیزی نیست جز تصمیم عاجل دولت مبنی بر اعلام وضعیت فوق‌العاده و اتخاذ تصمیمات ویژه در مورد مطالبات بانکی و مالیات‌ستانی و حتی حق بیمه‌ها. اگر دولت این سه هزینه را از دوش کارفرما بردارد، قطعاً توان پرداخت دستمزد بیشتر برای کارفرما فراهم می‌شود و از این طریق می‌تواند کمکی به برون‌رفت کارگران از شرایط بحران معیشتی کند. در غیر این‌ صورت باید روزبه‌روز شاهد تعطیلی بیشتر کارگاه‌ها و بیکارشدن کارگران و بحرانی‌ترشدن وضعیت اجتماع باشیم. دولت باید توجه کند مردم در به‌وجود آمدن این بحران نقشی نداشته‌اند و نباید تاوان آن را بپردازند. آنچه امروز رخ داده است، نتیجه برخی تصمیم‌گیری‌های غلط و بی‌تدبیری‌هایی است که صورت گرفته است و در حال حاضر نیز همان تصمیم‌گیرندگان باید مانع فوریت‌بختن نظام اجتماعی شوند. بدیهی است پس از بازگشت جامعه به آرامش و ثبات، مجدداً شرایط عادی حاکم می‌شود و تصمیم‌های مربوط به دوران ویژه کنار گذاشته می‌شود. توجه به این نکته ضروری است که یک تصمیم اشتباه دیگر می‌تواند باعث عمیق‌ترشدن مشکلات قشر کارگری شود و آن پیشنهادی است که گاه در زمینه افزایش پیش از موعد حداقل دستمزد داده می‌شود. به نظر می‌رسد این کار حتی در اولین ماه پرداخت نیز تاثیر مثبت در پی نخواهد داشت، بلکه موجب افزایش نقدینگی و بیشترشدن تورم موجود می‌شود. بحث کمک‌کردن دولت به بنگاه‌ها با این قسم تدابیر و افزایش دستوری دستمزد، امکان‌پذیر نیست، زیرا در حال حاضر نیز اغلب کارفرمایان از پرداخت حداقل دستمزد و حقوق کارگران در‌مانده‌اند و هرگونه تحمیل افزایش پرداخت، به تعطیلی کارگاه‌ها منجر خواهد شد. با توجه به وضعیت صندوق‌های تامین اجتماعی، این نکته را نیز باید مدنظر قرار داد که صندوق‌های بیمه نیز بنیه خود را در پرداخت حقوق به بیکاران از دست داده‌اند، لذا دولت باید به‌جای تحمیل فشار بیشتر به کارفرما، به فکر کاستن از هزینه‌های غیرحقوق و دستمزد بنگاه‌ها باشد که نمونه‌های آن، بیشتر گفته شده و علاوه بر سه مورد احصاشده فوق می‌توان هزینه آب، برق و گاز واحدهای تولیدی را نیز به آن افزود. در نتیجه چنانچه دولت برای یک دوره محدود (مثلاً دو سال) از دریافت این هزینه‌ها خودداری و هرگونه محاسبه مجدد را به‌دوران پس از رفع بحران موکول کند، می‌توان به ادامه حیات بنگاه‌ها بدون تاثیرپذیری جامعه از عواقب سوء افزایش نقدینگی امیدوار بود.

کارشناس اقتصادی

گشایش کانال مالی میان ایران و اروپا

رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرد: «قرار است کانال مالی جدیدی برای صادرکنندگان اروپایی و ایرانی باز شود که کارکرد این کانال، نوعی پیمان پولی دوجانبه میان ایران و اروپاست.» به گزارش «ایسنا»، عبدالناصر همتی گفت: «جزئیات کانال مالی اروپا برای انجام تجارت میان ایران و اتحادیه اروپا در نشست هفته گذشته در بروکسل مورد بررسی و تبادل نظر قرارگرفت. ایجاد کانال مالی بر این درک مشترک مبتنی است که شرکت‌ها و فعالان اقتصادی ایرانی و اروپایی به‌رغم خروج یک‌جانبه ایالات متحده آمریکا از برجام، تمایل به برقراری و تداوم روابط تجاری با یکدیگر دارند.»

۰۶ | کتینه نو

«آتی‌نو» خواسته مهم این روزهای کارگران، محدودیت‌های کارفرمایان و مسئولیت دولت در این زمینه را بررسی کرده است

راه‌های حمایت موثر از نیروهای کار

در حالی که قدرت خرید کارگران با شدت پایین آمده درمورد نحوه جبران کاهش قدرت خرید این قشر، اختلاف نظرهای جدی وجود دارد.

از کارفرما مطالبه می‌کند. از آنجایی که بخش‌های مختلف حکومت مسبب اصلی وضعیت فعلی، همچنین بخش زیادی از گرفتاری‌های اقتصادی کشور هستند که یک‌مورد مهم آن، کاهش ارزش پول ملی است، بنابراین لازم است از این پس هرگونه سیاستی که در خصوص حمایت از کارگران صورت می‌گیرد با پذیرش وظایف اساسی دولت و دیگر نهادهای مسئول در تعادل‌بخشی به نظام اقتصادی کشور باشد. به‌عنوان مثال، با افزایش نرخ ارز، بیش از ۳۰ درصد قدرت خرید مردم پایین آمد در حالی که این افزایش، به جبران کسری درآمدهای دولت در بودجه می‌انجامد. در صورتی که دولت بخواهد کاهش ۳۰ درصدی و حتی بیشتر قدرت خرید مردم را از جیب کارفرمایان بپردازد، از یک سوی دیگر، مجبور است هزینه‌های گزافی بابت تعطیلی بنگاه‌های اقتصادی، همچنین بیکاری نیروی کار پرداخت کند که به‌مراتب سنگین‌تر است، بنابراین در حال حاضر تنها راه‌حلی که می‌تواند دولت و نمایندگان کارگری را در پوشش حقوق کارگران یاری دهد، تسهیل بنگاهداری، همچنین کاهش فشارهای مالی به کارفرمایان است که در آینده، راه را برای پرداخت دستمزد بیشتر به کارگران هموار می‌کند» وی تصریح کرد: «از آنجاکه ارتباط مستقیم بین رضایت نیروی کار و میزان دستمزد و حقوق وجود دارد برخی از کارفرمایان کاهش ارزش پول ملی را زنگ خطری برای بهره‌وری و بازدهی نیروی کار عنوان می‌کنند و از این بابت افزایش دستمزد و حقوق کارگران مطالبه برخی از کارفرمایان از دولت هم هست.»

■ نرخ اجاره‌خانه هم از دستمزد کارگران پیشی گرفته است

فتح‌الله بیات از فعالان کارگری، معتقد است که دولت باید با واسطه با مستقیم، بخشی از هزینه‌های زندگی کارگران به‌ویژه در بخش‌های ضروری مثل خوراک و مسکن را جبران کند. وی در توضیح این مسئله، با اشاره به سختی‌های معیشتی و فشار هزینه‌ها بر کارگران به «آتی‌نو» می‌گوید: «قدرت خرید کارگران به‌شدت پایین آمده و در رابطه با موضوع تامین معیشت آن‌ها دیگر مسئله رفاه مطرح نیست، بلکه ادامه حیات آنان مهم است که با تهدید مواجه شده است. از آنجایی که بیش از یک میلیون تومان بین دستمزد فعلی کارگران با مخارج زندگی‌شان فاصله افتاده، دغدغه فعلی کارگران در

را بالا می‌برند و از این نظر انتظار افزایش دستمزد کارگران در این بنگاه‌ها کاملاً بایرجاست، در حالی که شرایط تورمی برای برخی از بنگاه‌ها دقیقاً سودآوری آن‌ها را به چالش می‌کشاند و امکان افزایش درآمد را از آن‌ها می‌گیرد. با این حال، پیشنهاد افزایش دستمزد که اخیراً نمایندگان کارگری از احتمال تأیید نهایی آن در شورای عالی کار خبر داده‌اند، آثار تورمی به‌همراه خواهد داشت. برخی از کارشناسان معتقدند، این آثار تورمی به افزایش تقاضای مصرفی مردم و خروج از رکود دامن می‌زند، که به‌خودی خود خسارت‌بار نیست.

■ افزایش دستمزد، هزینه بنگاه‌ها را بالا می‌برد

در همین زمینه، مهدی پورقاضی، رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی تهران با تأکید بر اینکه کارفرمایان توان افزایش دستمزددهای کارگران را ندارند، به «آتی‌نو» می‌گوید: «چدا از آثار تورمی افزایش دستمزد که به‌مراتب مزیت افزایش دستمزد را برای کارگران خنثی می‌کند، این امر کارفرمایان را گرفتار دغدغه‌های بیشتری می‌کند که حتی شاید انگیزه ادامه فعالیت را از آن‌ها سلب کند. به‌عنوان مثال، کمبود مواد اولیه، همچنین افزایش چندبرابری قیمت آن، بسیاری از تولیدکنندگان را از تولید بیشتر منصرف کرده و حتی برخی را ناگزیر از کاهش تولید در یک سطح حداقلی کرده است. اگر دولت با نمانبده کارگران بدون در نظر گرفتن این واقعیت، هرگونه توقعی دور از عقلانیت از کارفرما داشته باشند، در نهایت وی را ناگزیر از افزایش قیمت محصولات با خدمات کرده‌اند که به‌مراتب نرخ تورم را بالاتر می‌برد و این تورم، نه تنها اثر افزایش دستمزد را خنثی می‌کند، بلکه قدرت خرید کارگران را از قبل هم کمتر می‌کند. این تنها یک بُعد ماجراست. مسئله دیگر، کمبود شدید نقدینگی در بنگاه‌های اقتصادی است که عملاً انتظار از آن‌ها برای افزایش هزینه‌های دستمزد را غیرمنطقی می‌کند.»

■ حمایت از کارگران امانه به قیمت تعطیلی بنگاه‌ها

وی در ادامه با تأکید بر اینکه حمایت از کارگران نباید به قیمت تعطیلی بنگاه‌ها باشد، ادامه می‌دهد: «متأسفانه همه سیاست‌هایی که در کشور ما با شعار حمایت از کارگران اتخاذ می‌شود در مقابل، مشکلی برای کارفرما ایجاد می‌کند. این بدین دلیل است که قوانین کار منافع کارفرما و حقوق وی را در نظر نمی‌گیرد و حتی جبران کاهش ارزش پول ملی را

یادداشت
«غلامحسین حسینی‌نیا»

در ابتدای سال جاری با بحث‌های متعددی که کارفرمایان و کارگران در موضوع افزایش دستمزد داشتند، بالاخره

یکشنبه ● ۶ آبان ۱۳۹۷ ● شماره صد و هفتادوینچ

A T I Y E H N O

حدت‌آمین ضروری‌ترین نیازهای زندگی مثل داشتن سرپناه و تهیه خوراک است. اجاره‌خانه چندین برابر افزایش پیدا کرده و حتی از دستمزد کارگران پیشی گرفته است. از سوی دیگر، قیمت کم‌ارزش‌ترین کالای اساسی چندین برابر شده است و برخی از اقلام خوراکی به‌طور کلی از لیست موادغذایی خانواده کارگری حذف‌شده است. به‌عنوان مثال، افزایش ۱۰۰ درصدی قیمت لبنیات و کاهش شدید تقاضای این محصول، نمود این صحبت است. اگرچه دولت سعی کرده در قالب بسته‌هایی به کمک کارگران بیاید، اما واقعیت نشان می‌دهد اکثر کمک‌های دولت و حمایت‌های این چنینی حالت مُسکّن داشته و نه در مان، در حالی که همین کمک‌ها می‌توانست در قالب سیاست‌های موثرتری به کار آید. به‌عنوان مثال، دولت می‌توانست با کاهش هزینه‌های برخی از بنگاه‌های دولتی و از طریق درآمدهایی که از افزایش نرخ ارز به دست آورده است، به طور مستقیم، بخشی از کسری دستمزد کارگران را جبران کند. راه‌حل دیگر آنکه دولت می‌توانست فشارهای بیمه‌ای به برخی از بنگاه‌های مشکل‌دار یا آسیب‌پذیر را کمتر کند و کارفرمایان نیز از محل این کمک‌ها به کارگران حقوق بیشتری پرداخت می‌کردند.» وی افزود: «واقعیت این است که هنوز مشکلات معیشتی کارگران برای دولت مسئله نشده یا هنوز هم دولت برای جبران این کسری‌ها از کارفرمایان توقع دارد.»

■ **کمک سیاست افزایش دستمزد به خروج از رکود** وی در خصوص آثار تورمی افزایش دستمزد نیز که به‌عنوان یکی از تبعات مطالبه کارگران مطرح می‌شود، ادامه می‌دهد: «دولت می‌تواند با حمایت‌های غیرنقدی، کارگران را یاری کند و این مسئله تورم ایجاد نمی‌کند. حتی در صورتی که دولت بخواهد با افزایش مستقیم دستمزد، به کمک کارگران بیاید از آنجایی که افزایش درآمد این اقشار، افزایش تقاضای مصرفی را در پی خواهد داشت، به خروج تولید از رکود کمک کرده و از این زاویه برای اقتصاد، مطلوب است.» این فعال کارگری با بیان اینکه اخیراً برخی دولتمردان از بررسی طرح‌هایی برای افزایش دستمزد کارمندان و کارکنان دولت صحبت کرده‌اند، تصریح کرد: «در این صورت باید گفت در موضوع افزایش حقوق، قطعاً کارگران در اولویت قرار دارند، چراکه به‌نظر می‌رسد فشارهایی که این اقشار به دلیل تورم تحمل می‌کنند به‌مراتب از دیگر اقشار حقوق‌بگیر بیشتر است.»

هزار تومان و برخی دیگر حتی از این مبلغ هم کمتر است. از دید اقتصادی افزایش نرخ تورم و افت ارزش پول ملی به مراتب گروه‌های ضعیف جامعه و کسانی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد که از کمترین توان مالی برای محافظت از خود در شرایط بحرانی بهره‌مندند.

ادامه در صفحه ۱۵

خطر رواج دستمزدهای توافقی وبی‌قاعده

در شرایط تورمی به دلیل فشاری که بر بنگاه‌ها وجود دارد، دستمزدهای توافقی رایج می‌شود. به این صورت که کارگر و کارفرما برای تعیین دستمزد به توافقی می‌رسند که معمولاً نرخ آن، کمتر از نرخ مصوب قانون کار است. بر همین اساس، در شرایط فعلی، گزارش‌هایی وجود دارد که دستمزد برخی از کارگران ۸۰۰